

Sakliste og saksfremstillinger for møtet i rovviltnemnda for region 8 den 29.5.2018

Sted: Scandic hotell Alta
Tid: 09:00–15.00 (lunsj 12:00-12:30)

Sakliste

19/18 Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
20/18 Orienteringssaker	s. 1
21/18 Referatsaker	s. 1
22/18 Kvote for lisensfelling av jerv i 2018/2019	s. 2
23/18 anbefaling lisensfellingskvote bjørn 2018	s. 12

19/18 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møte den 29.5.2018

20/17 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Finnmark
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Troms
- Orienteringer og presentasjoner fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

21/17 Referatsaker

Innhold

Avgjørelse av klage, avslag på søknad om å felle kongeørn i Ullsfjorden
Avgjørelse av klagesak, avslag på søknad om tillatelse til å skadefelle gaupe i Lyngen kommune
Avslag på søknad om skadefellingstillatelse på gaupe i B-området i Storfjord og Kåfjord
Beslutning om uttak av jerv av eget tiltak i deler av region 8 – Finnmark – 2018
Fastsettelse av nasjonale satser for tidlig nedsanking av sau og bruk av hjemmebeite
Gaupestudier med viltkamera i Troms, Framdriftsrapport 2016-2017
Gielas – Krav om uttak av jerv i kalvingsområde for rein
Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge våren 2018
Innspill LMD – mai 2018
Krav om uttak av jerv i beiteområde for sau, Nordsia Sausankerlag og Øvre Salangen
Kvote for betinget skadefelling på ulv – mai 2018 – hele landet
Melding om politisk vedtak – en rovdyrpolitikk ute av kontroll
Rapport KLD 2018 – nye virkemidler jervejakt
Skadefelling og ekstraordinære uttak av ulv
Skadefellingstillatelse for gaupe i Porsanger kommune, rbd 14A
Tillatelse til felling av jerv i Øvre Anarjohka nasjonalpark – vinteren 2018

Kvotefor lisensfelling av jerv i 2018/2019

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Kvotefor Finnmark settes til 27 jerver, derav inntil 16 tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil to tisper.

Kvotefor Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 12 jerver, derav inntil åtte tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil fem tisper. A-området i samarbeidsområdet med Nordland går frem av forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland, vedtatt 20.3.2017.

For at Fylkesmannen i samråd med rovviltneimnda skal kunne målstyre forvaltningen underveis i lisensfellingsperioden settes en justeringskvote på tre dyr som kan trekkes fra kvoten og tre dyr som kan legges til kvoten. Disse kan være hanner eller tisper og kan trekkes fra eller legges til der Fylkesmannen i samråd med rovviltneimnda finner dette formålstjenlig etter en fortløpende vurdering av bestandssituasjonen for jerv, og av skadesituasjonen som jerv volder på beitedyr.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn for sekretariatets saksfremlegg

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov om viltet (viltloven) av 29.5.1981
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009
- Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.2005
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland, vedtatt 20.3.2017

Saksfremstilling

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Kunnskap om rovviltartene, både jerv, gaupe, bjørn og ulv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste årene, vi har god kunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Gjennom blant annet omfattende innsats fra Statens naturoppsyn ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å kontrollere disse dataene opp mot analyser av DNA fra jerv, har Rovdata sammenstilt mye kunnskap om jerv, blant annet i NINA Rapport 1391 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2017*, i NINA rapport 1483 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2016 og 2017*, og i Rovdata rapport om *Bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, datert 15.5.2018*. Videre har NINA rapport 1200, *Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014* bidratt med kunnskap om jervens habitatbruk, overlevelse og reproduksjon, og jervens predasjon på rein og sau.

Regional forvaltning

Rovviltregion 8 består av Finnmark og Troms. Rovviltnemnda i region 8 har inngått en samarbeidsavtale med rovviltnemnda i region 7, Nordland. I følge samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 skal nordlige områder av Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms. Samarbeidsavtalen er som følger:

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
 - kvote for jakt på gaupe,
 - kvote for lisensfelling av jerv,
 - kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

På møte for rovviltnemnda i region 8 den 21.1.2015, sak 4/15 om samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 ble det vedtatt at avtalen videreføres inntil en av partene sier den opp. Rovviltnemnda i region 7 vedtok på sitt møte den 20.5.2015 i sak 10/2015 videreføring av avtalen inntil en av partene sier den opp.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland,

når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenkegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Bestandsmål

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder. Tips som fører til funn av yngling på lokalitet som tidligere ikke er kjent av forvaltningen utløser en dusør på 15 000 kroner (skattepliktig). Dette forutsetter at lokaliteten blir kontrollert og yngling blir dokumentert av Statens naturoppsyn. DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremitter, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønns sammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Av disse skal ti være i region 7 og ti i region 8. Av de ti i region 8 skal sju være i Troms og tre være i Finnmark.

Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rovvilt (FOR-2005-03-18-242). Persson og Brøseth (2011) kom frem til at det for hver yngling av jerv er 6,27 jerver i bestanden. Ved å bruke dette tallet vil vi finne at bestandsmålet i region 8 er 63 jerv: 19 i Finnmark og 44 i Troms.

Nemndas myndighet for forvaltning av jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. I følge rovviltforskriften § 10, har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv dersom gjennomsnittlig antall ynglinger av jerv de tre foregående år ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen.

Hensikten med kvote for lisensfelling, er å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden samt begrense den skade som jerv påfører bufe- og tamreinnæring. For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at lisensfelling i sterk grad styres mot områder med skadeproblemer på sau og rein.

Ynglinger av jerv

Siden 2006 har den registrerte bestanden av jerv i region 8 ligget over bestandsmålet (Tabell 1). I Skandinavia ble det registrert 137 jerveynglinger i 2017, 40 av disse i Norge og 9 av dem i region 8. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2015–2017 er 13,3 ynglinger i region 8. I Nordland ble det i 2016 antatt/dokumentert 9 ynglinger, her er gjennomsnittet de siste tre år 10,7 ynglinger. Det er også registrert ynglinger av jerv på svensk side, tett inn til Troms. (Figur 1 og 2).

Inneværende sesong er det fortsatt stor usikkerhet om hvor mange ynglinger som kommer til å bli registrert. Før barmarkskontroller er det godkjent fire ynglinger i Troms og tre i Finnmark.

Troms

Her er det dokumentert en yngling i Bardu, og antatt to ynglinger i Målselv og en yngling i Storfjord. I tillegg er det fem lokaliteter der Statens naturoppsyn vil gjennomføre barmarkskontroller fordi de har observert aktivitet som kan bety yngling. Ved to av disse fem er det observert aktivitet som gjør at vi har god tro på at det har vært yngling. Disse to ligger i Målselv og i Nordreisa. Ved de tre andre lokalitetene har værforhold og topografi gjort at vi vet lite om jerveaktiviteten her, og således ikke har holdepunkter for å vurdere sannsynligheten for at det blir godkjent yngling etter barmarkskontroll ved disse, hvorav to ligger i Målselv/Bardu og en ligger i Nordreisa. Dette betyr at det høyst sannsynlig vil bli godkjent et sted mellom 4 og 9 ynglinger i Troms.

Innenfor samarbeidsområdet med Nordland følger SNO opp tre kjente ynglelokaliteter. To av disse har ikke hatt yngling på over 10 år. Den tredje lokaliteten hadde yngling i 2011. Det er ikke registrert yngling i 2012–2018 i dette området.

Indre Ofoten har en del historikk i forhold til jervetap, men ut fra de sist registreringer forventes ikke de største tapene i dette området. Siden en betydelig del av området er prioritert til sau og rein, mener sekretariatet det er riktig å ha kvote tilgjengelig i dette området. Siden forekomsten av jerv i samarbeidsområdet i større grad dreier seg om en felles bestand med Troms og med Sverige, enn med resten av Nordland mener sekretariatet at kvoten i dette området skal være felles med kvoten for Troms.

Finnmark

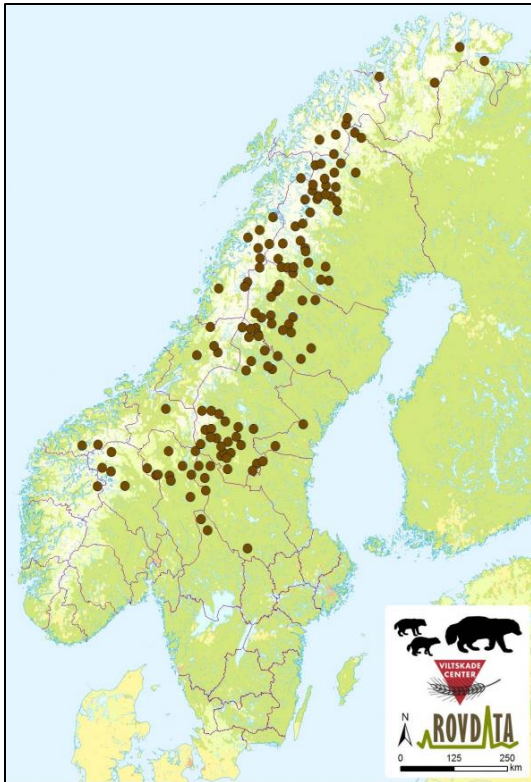
Det er pr. dags dato registrert 3 ynglinger av jerv i Finnmark i 2018. Alle tre lokalisert i Karasjok kommune og Tana kommune innenfor A-området. Bestandsmålet for Finnmark er 3 ynglinger. Det er siden 01.09.2017 undersøkt 111 kadaver av rein som har fått konklusjonen *dokumentert* eller *antatt sikker* drept av jerv i Finnmark. Hovedtyngden av skadene er dokumentert i vinterbeitene i Karasjok kommune, Tana kommune og Nesseby kommune. Det var ikke dokumentert skader på sau forårsaket av jerv i 2017.

DNA av jerv

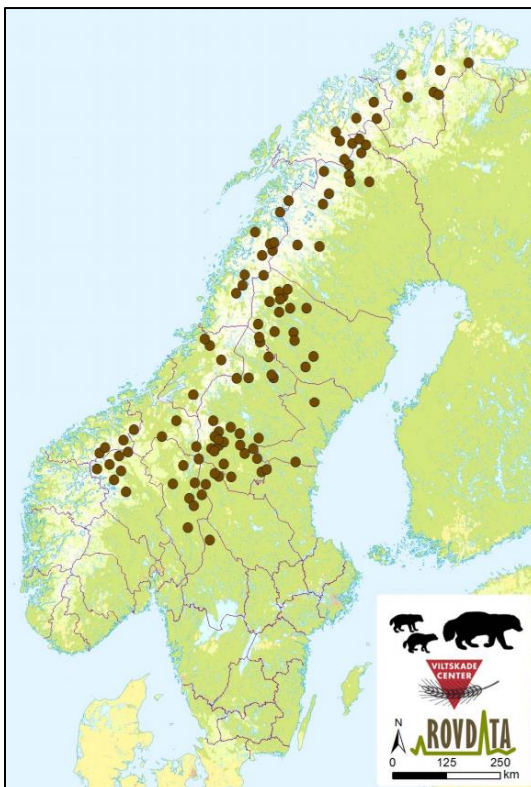
Vinteren 2017 ble det samlet DNA fra totalt 105 ulike individer av jerv i region 8 (NINA rapport 1483).

Kjent avgang

Siden 1. juni 2016 er det en kjent avgang på 51 voksne jerv i region 8, derav 30 i Finnmark og 21 i Troms (Tabell 2).

Figur 1. Kart som viser kvalitetssikrede jerveynglinger i Skandinavia i 2017

Figur 2. Kart som viser kvalitetssikrede jerveynglinger i Skandinavia i 2016

Tabell 1. Antall registrerte ynglinger av jerv i Finnmark og Troms samt samlet for region 8 i årene 2007–2017. Tallene viser dokumenterte og antatte ynglinger, og er inkludert hiuttak.

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Snitt 2015–2017
Finnmark	11	5	6	6	6	10	0	5	8	6	4	6
Troms	9	12	13	17	12	18	11	7	9	8	5	7,3
Region 8	20	17	19	23	18	28	11	12	17	14	9	13,3

Tabell 2. Kjent avgang av jerv i region 8 fra og med 1. juni 2010 til og med 29. mai 2018. Symbolene ♂, ♀ og J indikerer henholdsvis hann, hunn og valp, Ukjent angir dyr som er funnet døde. Dataene for Troms 2014–2015 inkluderer en tispe skutt i Narvik (Nordland), og dataene for Troms 2011–2012 inkluderer en tispe skutt ved skadefelling i Evenes (Nordland), begge i samarbeidsområdet med Nordland.

1.6.–31.5	Fylke	Lisensfelling	Skadefelling	Hiuttak	Ukjent	Totalt	Avgang	Avgang unntatt J
2017–2018	Finnmark	3♀	3♀, 4♂			6♀, 4♂	10	10
	Troms	8♀, 2♂			1♂, 1♀	9♀, 3♂	12	12
2016–2017	Finnmark	5♂, 3♀	6♂, 4♀	2♀, 4J		9♀, 11♂, 4J	24	20
	Troms	5♂, 3♀	1♂			6♂, 3♀	9	9
2015–2016	Finnmark	1♂	3♂, 5♀	2♀, 5J		4♂, 7♀, 5J	16	11
	Troms	4♂, 6♀	1♂			5♂, 6♀	11	11
2014–2015	Finnmark	3♂, 2♀	4♂, 3♀	1♀, 5J		7♂, 6♀, 5J	18	13
	Troms	3♂, 4♀	1♂			3♂, 5♀	8	8
2013–2014	Finnmark	2♂, 2♀	5♂, 3♀	2♀, 4J	1J	7♂, 7♀, 4J	19	14
	Troms	3♂, 4♀	1♂	2♀, 2J	1J	4♂, 6♀, 3J	13	10
2012–2013	Finnmark	2♂, 2♀	13♂, 9♀			15♂, 11♀	26	26
	Troms	6♂, 4♀	3♂, 3♀	1♀, 2J		9♂, 8♀, 2J	19	17
2011–2012	Finnmark	1♀	7♂, 6♀	1♀, 9J		7♂, 8♀, 9J	24	15
	Troms	5♂, 4♀	7♂, 1♀	3♀, 7J	1J	12♂, 8♀, 8J	28	20
2010–2011	Finnmark	4♂, 1♀	8♂, 2♀	3♀, 5J	1J	12♂, 6♀, 6J	24	18
	Troms	1♂, 1♀	3♂, 5♀	1♀, 3J	2J	4♂, 7♀, 5J	16	11

Vurderinger

Kunnskap om rovviltartene, herunder jerv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste årene, og vi har god kunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 vurderes som godt nok til at det kan fattes en beslutning om kvote for lisensfelling av jerv.

Lisensjakt vil ikke medføre en økt samlet belastning som kan true artens overlevelse så fremt kvote settes på et faglig forsvarlig grunnlag og geografisk avgrensing er i tråd med forvaltningsplanene for region 8 og 7. I tråd med prinsippet i naturmangfoldlovens § 10 bør det derfor settes en geografisk differensiert kvote som tar sikte på å nå bestandsmålet for jerv mest mulig presist i A-området, unngå etablering av jerv i B området og med dette redusere potensialet for skade på beitedyr i både i A- og B-området.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. I denne vurderingen ligger en usikkerhet om utfallet for neste års registrering dersom et gitt antall jerver tas ut. Denne usikkerheten vurderer sekretariatet at i første rekke ligger i årlige variasjoner i ynglesuksess hos jerv, for eksempel avhengig av smånagersvingninger, og ikke i dataene som på nåværende tidspunkt danner beslutningsgrunnlaget.

Når bestanden skal reguleres ned til bestandsmålet er det nødvendig både å ta ut tilveksten og antallet over bestandsmålet. En naturlig følge av dette er at sekretariatet også må vurdere mulige konsekvenser for jervebestanden dersom uttaket skulle medføre at bestanden kom under bestandsmålet.

Sekretariatet vurderer at dersom en til tross for et godt prediksjonsgrunnlag for uttak, skulle komme under bestandsmålet ved telling neste år, så har bestanden kapasitet til raskt å bygge seg opp uten betydelig tap av genetisk materiale. Sekretariatet vil også peke på det enstemmige rovviltforliket av 2011 hvor det ble presisert at «rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antallet ynglinger holdes så nær bestandsmålet som mulig», dette jf. formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt. Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Tap av sau og rein til jerv

Finnmark

For beitesesongen 2017 oppga de sauebøndene som søkte om erstatning et totaltap på 1111 sau og lam. Fylkesmannen i Finnmark erstattet 414 dyr, hvorav 19 sauer og 127 lam ble erstattet som tap til jerv. 29 lam ble erstattet til uspesifisert fredet rovvilt.

For reindriftsåret 2016–2017 ble det søkt om erstatning for 39 652 rein som drept av fredet rovvilt. 15 255 rein i Øst-Finnmark og 24 397 i Vest-Finnmark (omfatter også deler av Nord-Troms). Det ble i alt erstattet 9 102 rein til fredet rovvilt, derav 3 160 til jerv.

Troms

For beitesesongen 2017 oppga de sauebøndene som søkte om erstatning et totaltap på 3 483 dyr, derav 2 965 lam og 518 sau. Fylkesmannen i Troms erstattet 1 129 dyr, derav 1032 lam og 97 sau. Fylkesmannen erstattet 164 lam og 17 sau som drept av jerv. Fylkesmannen erstattet også 293 lam og 45 sau som drept av uspesifisert fredet rovvilt (rovbase.no).

I Troms ble det beitesesongen 2017 undersøkt 24 sau som ble dokumentert eller antatt drept eller skadet av jerv, én sau fikk status usikker drept av jerv.

For reindriftsåret 2016/2017 ble det i Troms reinbeiteområde oppgitt et samlet tap på 6 085 rein, 5 403 av disse ble omsøkt erstattet som tapt av fredet rovvilt. Fylkesmannen erstattet 2 191 rein som drept av fredet rovvilt, 669 av disse til jerv (rovbase.no)

I Troms ble det i perioden 1.4.2016–31.3.2017 dokumentert/antatt 11 rein drept av jerv (rovbase.no). Tilsvarende tall for perioden 1.4.2017–31.3.2018 er 13 rein.

Beregning av kvote i region 8

I 2017 ble det registrert 9 ynglinger av jerv i region 8. Gjennomsnittet de tre siste årene er 13,3 ynglinger. Ved DNA var det vinteren 2017 funnet 105 individer i region 8. Sekretariatet gjør et usikkert estimat på at rundt 80 prosent av den voksne jervebestanden blir funnet ved

DNA, og at tilveksten i bestanden er rundt 20 prosent. Med disse forutsetningene kan vi estimere en bestand før yngling 2018 på rundt 90 jerver. Noe som vil gjøre at vi forventer at reelt antall ynglinger i 2018 vil ligge på 14–15, om forholdene ellers er gjennomsnittlige. Dette er litt i overkant av antallet vi forventer å komme på etter barmarkskontroller i 2018. Legger vi til grunn at ca. 80 prosent av ynglingene blir registrert, samsvarer DNA og yngelregistreringer godt. Før yngling i 2019 vil vi da forvente en bestand i overkant av 100 jerv om vi ikke gjør uttak. Dette betyr at rundt 40 jerv må tas ut, for at vi skal forvente en bestand med ti ynglinger vinteren 2019.

Finnmark

Ut ifra en helhetsvurdering av yngleregistreringer, DNA funn og skadebilde for jerv i Finnmark siste år er det sannsynlig at jervebestanden i fylket er av en betydelig størrelse og utbredelse. Skadebildet for perioden f.o.m. høsten 2017 t.o.m. mai d.å. viser at det er til dels stor jerveaktivitet i mange beiteområder. Foreslått kvote for Finnmark settes til 27 jerver, derav inntil 16 tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil to tisper.

Troms

Når vi sammenstiller tap av beitedyr til jerv med registrert jerveaktivitet forventer vi at det vil bli registrert rundt sju ynglinger av jerv i 2018. DNA-innsamling, tapsbilde og meldinger om jerv viser at jervebestanden i Troms og samarbeidsområdet med Nordland i stor grad er innenfor A-området. Foreslått kvote for Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 12 jerv, derav inntil åtte tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil fem tisper.

Justeringskvote i region 8

Det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange ynglinger som i region 8 blir registrert i 2017, det er også betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange individer som kommer til å bli registrert ved DNA-analyser av ekskrementer og vev. For at Fylkesmannen i samråd med rovviltneemnda skal kunne målstyre forvaltningen underveis i lisensfellingsperioden settes en justeringskvote på seks dyr, tre som kan trekkes fra kvoten og tre som kan legges til kvoten. Disse kan være hanner eller tisper og kan trekkes fra eller legges til der Fylkesmannen i samråd med rovviltneemnda finner dette formålstjenlig etter en fortløpende vurdering av bestandssituasjonen for jerv og av skadesituasjonen som jerv volder på beitedyr.

23/18 Anbefaling lisensfellingskvote bjørn 2018

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Finnmark:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fire – 4 – bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil to binner. Kvoten fordeles til 1 bjørn i B-området øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune og inntil 3 bjørner til B-området i Finnmark for øvrig. Det anbefales at lisensfelling stoppes i Finnmark dersom det blir felt to binner, uavhengig av hvor i B-området felling skjer.

Troms:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på én – 1 – bjørn i B-området i Troms.

Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelsen.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn for sekretariatets saksfremstilling

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov om viltet (viltloven) av 29.5.1981
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009
- Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.2005
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013

Saksfremstilling

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet for regionen. Da er det Miljødirektoratet som setter kvote for lisensfelling av bjørn. Rovviltnemnda ønsker likevel å gi sin anbefaling til direktoratet om kvote for lisensfelling av bjørn i region 8.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer, bestandsmål og lovgrunnlag

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling til Stortinget nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Forliket innebar at bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og

gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt.

Når et forvaltningsorgan fatter en beslutning er det et krav at naturmangfoldlovens prinsipper i § 7 (8–12) legges til grunn som retningslinjer.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Sekretariatet vil vise til rapport fra Rovdata om *Bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, datert 15.5.2018*, til NINA rapport 1494, Populasjonsovervåking av brunbjørn, DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2017, til Bioforsk rapport nr. 47 2013 om populasjonsovervåking av brunbjørn 2009–2012, samt til rapport fra Det skandinaviske bjørneprosjektet til Miljøverndepartementet: Bjørnens status og økologi i Skandinavia.

Rovviltnemnda har i sin forvaltningsplan av 10.10.2013 fordelt målsettingen om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 1,8 ynglinger (NINA rapport 1340). Dette er samme beregning som forrige år.

Skadepotensial på sau og tamrein

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby, som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. Sekretariatet mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein.

I de siste årene har det i stor grad lyktes å holde sau og bjørn adskilt. Imidlertid har enkelte saueiere hatt en vedvarende utrygghet knyttet til risikoen for at det skal komme bjørn inn i beiteområdet. I 2014 ble det ikke dokumentert sau tatt av bjørn i region 8. I 2015 kom det inn flere bjørn i beiteområdet nord for Varangerfjorden i Tana, i tillegg til at det var bjørn i beiteområdet i Neiden i Sør-Varanger og i beiteområdet for sau i Bardu. I Troms ble det dokumentert et tap på 13 sau i Bardu kommune. I Finnmark ble det i 2015 dokumentert 86 sau drept av bjørn i Finnmark, alle øst for Tanaelva. I 2016 vurderte SNO at bjørn var skadeårsak på 27 undersøkte kadaver i Troms, Alle i Bardu kommune. I dette området ble det våren 2017 tatt ut en bjørn etter tillatelse fra Miljødirektoratet. I Finnmark ble det ikke dokumentert tap av sau til bjørn i 2016.

Våren 2017 ble det i Finnmark dokumentert fem rein drept av bjørn. I beitesesongen for sau ble tre sau dokumentert tatt av bjørn og våren 2018 er to rein dokumentert drept av bjørn. I Troms ble ni sau dokumentert drept av bjørn beitesesongen 2017.

Om lisensfelling

I stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.